

27. 10. 2004

ID: 28667

Vrácení věci státnímu zástupci k došetření

Samo podání obžaloby státním zástupcem u jiného soudu, než který je soudem, v jehož obvodu státní zastupitelství působí není závažnou vadou, opravňující k vrácení věci státnímu zástupci k došetření.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 59/2003, ze dne 17.6.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti v neprospěch obviněného JUDr. J. F., proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 4 To 445/2002, a podle § 268 odst. 2 tr. ř. rozhodl tak, že usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 4 To 445/2002 a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1, § 148 odst. 1 písm. c) a § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. ve prospěch obviněného JUDr. J. F.

Z odůvodnění :

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku - Místku podal dne 1. 7. 2002 u Okresního soudu v Novém Jičíně obžalobu na obviněného JUDr. J. F. pro trestný čin nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že v průběhu měsíce srpna 2001 na své zahradě v K. - L., okres N. J., zorganizoval schůzku F. K., L. K., L. V., J. I., JUDr. A. P., V. S., J. V. a T. K., přičemž v té době věděl, že v budoucnu má obhajovat podezřelého F. K. ve věci trestného činu pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, odst. 3 tr. zák., na této schůzce seznámil J. V. s V. S., aby mohl J. V. označit při šetření Policie ČR coby policistu, který dne 5. 4. 2001 sepsal protokol o fingované dopravní nehodě čj. ORNJ- 697/SDN-99, přičemž tato fingovaná nehoda je jedním ze skutků obžaloby podané k Okresnímu soudu v Novém Jičíně, kde je vedena pod sp. zn. 5 T 86/2001, tímto jednáním měla být navozena realitě odporující důkazní situace, která by vyznívala ve prospěch F. K., když zároveň mělo být i dosaženo zájmů sledovaných V. S. a J. V. jako obviněných ve věci sp. zn. 5 T 86/2001, přičemž toto jednání obviněného mělo přesvědčit orgány činné v trestním řízení, že F. K. dostal pojistné plnění z dopravní nehody ze dne 5. 4. 2001 zcela odůvodněně.

Samosoudce Okresního soudu v Novém Jičíně rozhodl o této obžalobě usnesením ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 21 T 1/2002 tak, že podle § 314c odst. 1 písm. a) a § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrátil věc státnímu zástupci k došetření. Samosoudce zjistil, že v přípravném řízení rozhodla státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ostravě o odnětí věci státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Novém Jičíně a věc přikázala státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství ve Frýdku - Místku k výkonu dozoru v přípravném řízení. Na základě tohoto rozhodnutí pak všechny příslušné úkony prováděly policejní orgány Okresního ředitelství PČR ve F. - M. a po jejich skončení předložil policejní rada tohoto orgánu spis Okresnímu státnímu zastupitelství ve Frýdku - Místku. Pokud státní zástupce poté podal obžalobu u Okresního soudu v Novém Jičíně, pochybil, neboť nepostupoval v souladu s ustanovením § 8 odst. 1 zákona č. 283/93 Sb., o státním zastupitelství, podle něhož je státní zastupitelství příslušné k

zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Podání obžaloby je pak součástí přípravného řízení, neboť jde o jedno z rozhodnutí, jímž může přípravné řízení skončit. Protože ustanovení, jež upravují příslušnost státních zástupců při výkonu dozoru v přípravném řízení i při podání obžaloby (vyhláška č. [23/1994](#) Sb. a její ustanovení § 12 odst. 1) mají kogentní povahu, pak podání obžaloby státním zástupcem u jiného soudu než toho, v jehož obvodu státní zastupitelství působí, jde v takovém případě o tak závažnou vadu přípravného řízení, která odůvodňuje procesní postup podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

Proti tomuto usnesení podal stížnost státní zástupce a Krajský soud v Ostravě, který o ní jako soud druhého stupně rozhodoval, ji usnesením ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 4 To 445/2002, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodnou. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí plyne, že se stížnostní soud s právní argumentací soudu prvního stupně plně ztotožnil.

Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Ostravě podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného JUDr. J. F. a namítá, že jím byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1, § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, které mu předcházelo, v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. ve prospěch obviněného.

Podle názoru ministra spravedlnosti vyjádřeného ve stížnosti pro porušení zákona nelze s rozhodnutími soudů obou stupňů souhlasit. Usnesení Krajského státního zastupitelství v Ostravě, kterým byla věc odňata Okresnímu státnímu zastupitelství v Novém Jičíně a přikázána mimo jiné k výkonu dozoru v přípravném řízení Okresnímu státnímu zastupitelství ve Frýdku - Místku, zakládá příslušnost tohoto státního zastupitelství provádět dozor v celém přípravném řízení a tudíž zakládá i oprávnění podávat obžalobu, neboť z hlediska systematického zařazení ustanovení § 176 v rámci trestního řádu je zřejmé, že podání obžaloby je součástí přípravného řízení. Obžaloba byla podána k Okresnímu soudu v Novém Jičíně, když usnesením Krajského státního zastupitelství v Ostravě podle § 25 tr. ř. per analogiam se okresní státní zástupce ve Frýdku - Místku dostal do procesního postavení jinak místně příslušného státního zástupce v Novém Jičíně. Okresní soud v Novém Jičíně je tak k projednání dané trestní věci věcně i místně příslušný. Názor soudů obou stupňů, že podáním obžaloby k Okresnímu soudu v Novém Jičíně došlo k závažné vadě přípravného řízení ve smyslu ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. je tak nesprávný.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Ostravě a v řízení, které mu předcházelo, byl ve prospěch obviněného JUDr. J. F. porušen zákon v namítaném rozsahu.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen Nejvyšší soud) přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

Podle § 147 odst. 1 tr. ř. při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán - a) správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, - b) řízení předcházející napadenému usnesení.

Podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná.

Nejvyšší soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě a řízení, jež mu předcházelo, konstatuje, že uvedenými zákonnými ustanoveními se Krajský soud v Ostravě důsledně neřídil.

Z obsahu trestního spisu je zřejmé, že již v souvislosti s prováděním šetření v této věci podle § 158 tr. ř. upozornil ředitel Okresního ředitelství Policie ČR přípisem ze dne 4. 1. 2002 nadřízený orgán na skutečnosti, které by mohly v budoucnu vést k případným pochybnostem o tom, zda ve věci prováděly šetření orgány, u nichž by nevznikly pochybnosti o nestranném prověřování a rozhodování. V této souvislosti upozornil na to, že JUDr. J. F., podezřelý ze spáchání trestného činu, je obhájcem se sídlem v okrese N. J., a v souvislosti s prováděním obhajob v trestních věcech svých klientů, přichází denně do styku s policejními orgány zdejšího okresního ředitelství. Nadto pachatel základního trestného činu obviněný V. S. byl až do 31. 7. 2001 policejním inspektorem Okresního ředitelství PČR v N. J. Na základě těchto zjištění rozhodl ředitel Správy Severomoravského kraje PČR dne 25. 1. 2002 podle § 25 tr. ř. per analogiam tak, že v zájmu řádného zjištění skutkového stavu a spravedlivého rozhodnutí ve věci, odejmul věc policejnímu orgánu OŘ PČR v N. J. a přikázal ji policejnímu orgánu OŘ PČR ve F. - M. k provedení šetření podle § 158 tr. ř.

Usnesením policejního rady OŘ PČR, služby kriminální policie ve F. - M. ze dne 18. 4. 2002, sp. zn. ČTS:ORFM-239/OHK-211-2002, které bylo obviněnému doručeno dne 23. 4. 2002, bylo proti obviněnému JUDr. J. F. zahájeno podle § 160 odst. 1 tr. ř. trestní stíhání pro trestný čin nadřívání podle § 166 odst. 1 tr. zák., který je podrobně popsán výše.

Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ostravě usnesením ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. 1 KZn 2590/2001, rozhodla podle § 25 tr. ř. per analogiam tak, že trestní věc obviněného odňala státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Novém Jičíně, kde byla vedena pod sp. zn. Zn 2337/2001, a přikázala ji k dalšímu provádění úkonů v trestním řízení státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství ve Frýdku - Místku. Z obsahu usnesení je patrné, že pod shora uvedenou spisovou značkou prováděl státní zástupce dozorovou činnost v trestním řízení, kde bylo vedeno trestní stíhání mj. proti F. K. pro trestný čin pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, odst. 3 tr. zák., bývalému nrap. PČR V. S. pro pomoc k trestnému činu pojistného podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. a trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) tr. zák., J. V. pro trestný čin pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, odst. 3 tr. zák., na které byla posléze podána obžaloba pro tyto trestné činy.

V souvislosti s prováděním důkazů v této trestní věci vzniklo podezření z trestné činnosti obviněného JUDr. J. F., a poté, co mu bylo sděleno obvinění pro trestný čin nadržování podle § 166 odst. 1 tr. zák., bylo ve věci příslušné k provádění dozoru nad zachováváním zákonnosti podle § 174 odst. 1 tr. ř. Okresní státní zastupitelství v Novém Jičíně. Okresní státní zástupce tohoto státního zastupitelství upozornil nadřízený orgán na skutečnost, že obviněný JUDr. J. F. až do roku 1991 působil jako prokurátor Okresní prokuratury v Novém Jičíně, poté začal vykonávat činnost advokáta se sídlem v obvodu bývalé Okresní prokuratury v Novém Jičíně, a v souvislosti s běžnou advokátskou praxí přicházel denně do styku s bývalými kolegy. Proto i Okresní státní zástupce navrhl, aby věc z důvodu vhodnosti byla doзору jeho státního zastupitelství odňata a přikázána do jiného okresu. Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství poté výše citovaným usnesením věc přikázala státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství ve Frýdku - Místku k provádění úkonů přípravného řízení.

Vzhledem k tomu, že výsledky vyšetřování po jeho skončení podle názoru státního zástupce dostatečně odůvodňovaly postavení obviněného před soud, podal na obviněného podle § 176 odst. 1 tr. ř. obžalobu. Pokud státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku - Místku prováděl dozor nad celým přípravným řízením, není pochyb o tom, že byl oprávněn i k vypracování a podání obžaloby podle výše citovaného zákonného ustanovení, neboť tento zákonný postup vyplývá ze systematického zařazení ustanovení §176 tr. ř., který je nedílnou částí druhé trestního řádu, jež souhrnně upravuje přípravné řízení, a podání obžaloby je součástí tohoto řízení. Nadto i z logiky důvodu, který vedl k odnětí a přikázání věci vyplývá, že případné pochybnosti o nezaujatě vedeném trestním řízení by se nemusely omezit pouze na průběh vyšetřování a způsob dozoru státního zástupce v něm, ale i na samotné podání obžaloby, jímž je toto řízení završeno.

V souvislosti s podáním obžaloby musel státní zástupce vyřešit otázku věcné příslušnosti podle § 16 tr. ř. a rovněž otázku místní příslušnosti soudu podle § 18 tr. ř. Vzhledem k tomu, že v posuzované trestní věci byla žaloba podána pro trestný čin, na který se nevztahuje specifikace podle § 17 tr. ř., správně podal státní zástupce obžalobu k řízení v prvním stupni okresnímu soudu. Vzhledem k tomu, že podle § 18 odst. 1 tr. ř. koná řízení soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán, což v žalované trestní věci mělo být v K., okres N. J., zcela důvodně podal státní zástupce obžalobu u Okresního soudu v Novém Jičíně. Otázku pravomoci a příslušnosti soudu jednoznačně stanoví lex specialis, jímž je v tomto případě zákon č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, a proto odkazy okresního soudu na zákon o státním zastupitelství č. [283/1993](#) Sb., případně na předpis nižší právní síly, jímž je vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [23/1994](#) Sb., kterou je vydán jednacím řád státního zastupitelství, jsou zcela nepřijatelné.

Za zcela nesprávnou je nutno považovat další úvahu okresního soudu, že pokud dojde k podání obžaloby státním zástupcem u jiného soudu, než který je soudem, v jehož obvodu státní zastupitelství působí, jde o závažnou vadu opravňující k procesnímu postupu podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., t.j. k vrácení věci státnímu zástupci k došetření. Citované zákonné ustanovení skutečně umožňuje soudu po předběžném projednání obžaloby /samosoudci v souvislosti s přezkoumáním věci podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř./, věc vrátit státnímu zástupci k došetření, avšak pouze tehdy, je-li toho třeba k odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, nebo k objasnění základních skutkových okolností, bez kterých není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, a v řízení před soudem by takové došetření bylo v porovnání s možnostmi opatřit takový důkaz v přípravném řízení spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení.

Vzhledem k tomu, že soud I. stupně nezpochybně objasní základních skutkových okolností, je zřejmé, že konstatuje existenci závažné vady přípravného řízení. Za závažnou vadu přípravného řízení až dosud právní praxe považovala vady, které samy o sobě nebo ve spojení s jinými vážným způsobem zpochybňují zákonnost přípravného řízení a jeho výsledků nebo které mají za následek, že k některým úkonům přípravného řízení nelze přihlížet jako k důkazu, přičemž náprava v řízení před soudem není možná. Má-li být zjištěná závažná vada přípravného řízení důvodem k vrácení věci státnímu zástupci k došetření, musí být v přípravném řízení odstranitelná. Nahlíženo těmito hledisky je pak za takovéto vady nutno považovat zejména vady v souvislosti s vadným zahájením trestního stíhání, rozhodování vyloučeného orgánu, získání důkazu hrozbou či donucením, vady v souvislosti s podáváním znaleckého posudku či tlumočnického úkonu, porušení práva na obhajobu, apod. S ohledem na povahu těchto vad je zřejmé, že okolnost, která vedla soud I. stupně k rozhodnutí jež učinil, nelze považovat za závažnou vadu přípravného řízení, a soud I. stupně tak neměl zákonné podmínky pro rozhodnutí podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

V případě, že Okresní soud v Novém Jičíně měl pochybnosti o tom, zda je či není soudem příslušným k projednání obžaloby, mohl a měl postupovat podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř., t.j. po nápadu obžaloby měl rozhodnout o předložení věci nejbližše společně nadřízenému soudu jeho a soudu, jenž byl podle něj příslušný.

Tyto okolnosti měl zjistit Krajský soud v Ostravě jako soud II. stupně v souvislosti s projednáváním stížnosti státního zástupce proti usnesení nalézacího soudu, a pokud tak neučinil, odporoval jeho procesní postup ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř., přičemž z toho se odvíjela i následná nezákonná aplikace ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Vzhledem ke všem těmto okolnostem poté Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 4 To 445/2002, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, které mu předcházelo, v ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. ve prospěch obviněného JUDr. J. F.

Vrácení věci do stadia přípravného řízení je vždy rozhodnutím ve prospěch obviněného, neboť je nejisté, zda na obviněného bude podána obžaloba nová, a tím je jeho procesní postavení výhodnější oproti tomu, v němž se nalézal po podání obžaloby okresnímu soudu. Vzhledem ke zjištění, že zákon byl porušen ve prospěch obviněného, mohl Nejvyšší soud pouze toto porušení zákona vyslovit, avšak vzhledem ke znění ustanovení § 269 odst. 2 tr. ř. nemohl napadená usnesení zrušit a omezil se pouze na tzv. akademický výrok.

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)